

Redaktørens hjørne.....	3
Sissel summer	3
UPS.....	3
ISAAC Danmark generalforsamling.....	4
Mandag den 21. marts 2011.....	4
på Vingstedcentret	4
Bestyrelsens beretning 2010/2011.....	6
Tak for arbejdet i bestyrelsen.....	8
Velkommen i bestyrelsen.....	9
Bestyrelsesarbejdet.....	10
Walk and Talk.....	10
Kursus	11
Kommunikationskarnevalen 2011 i Göteborg.....	12
Den danske delegation i Norge.....	14

Om Isaac-Danmark

Formand:

Sissel Madsen

Center for Rehabilitering og

Specialrådgivning.

Odense

Tlf.: 66 11 02 33

e-mail:

sissel.madsen@soc.regionsyddanmark.dk

CVR nr. 29948445

Sekretær:

Ole Wriedt

Hjælpemiddelinstuttet

P.P. Ørumsgade, bygning 3

8000 Århus C

Tlf.: 87 41 24 33

e-mail: owr@hmi.dk

Tilmelding kan ske hos formand

Kontingent pr. år (dækker både det internationale ISAAC og ISAAC-DK medlemskab)

AAC bruger kr.....275,-

Enkelt medlem kr.....470,-

Studerende/pensionister kr.....325,-

Dobbelt medlemskab kr.....900,-

(Institutioner/skoler)

Tripel medlemskab kr.....1.350,-

(Institutioner/skoler)

Støttemedlem kr.....2.500,-

Isaac officielle tidsskrift: "Alternative and Augmentative Communication – ACC", abonnement for

pr. årgang kr.....540,-

ISAAC-NYT

Medlemsblad for medlemmer af foreningen

ISAAC (International Society for

Augmentative and Alternative

Communication)

Redaktør: Susanne Limskov

e-mail: suli@varde.dk

Bladet udkommer normalt 3 gange om året.

Deadline for næste blad er efteråret 2011.

ISSN nr. 1397-0747

Oplag: ca. 200 stk.

Tryk: Sissel Madsen

Layout: Susanne Limskov

Foreningens hjemmeside: www.isaac.dk

Foreningens postadresse:

ISAAC Danmark

co/ Sissel Madsen

Heden 7

Postbox 149

5100 Odense C

Alle henvendelser på redaktionelle spørgsmål bedes stilet skriftligt til redaktionen.

Redaktionen påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier og tegninger, der indsendes uopfordret.

Forsiden: ISAAC bestyrelsen valgt på Vingstedcentret 2011.

PITTSBURGH • WOW

ISAAC 2012

Highest Performance Communication • Best Life Experience • WOW!

Redaktørens hjørne

v/Susanne Limskov

Kære alle sammen. Så går sommeren på held og alle aktiviteter starter op igen. Programmet til næste års konference er lige ved at være klart i gryden og vil blive serveret ved HIT messen i Nyborg.

Sissel sommer

v/Sissel Madsen

Jeg har fået et nyt interesseområde inden for mit i forvejen særlige arbejdsområde. Det hedder ældre og kommunikation. Det folder sig lige så langsomt ud. Det er fornemmelse af at læse noget og finde ud af hvor lidt jeg ved.

I denne periode er det lige demens som lægger grunden. Opdagelsen af, at demens anses for at være en hjerneskade. De forskellige former for demens, hvor Alzheimers rammer halvdelen af de personer der er demente. Frontotemporal demens, hvor de ramte stadig kan huske. Viden om, at gruppen af de demente fordobles indenfor en overskuelig fremtid. Bevidstheden om, at en stor del af disse mennesker på et tidspunkt ikke længere kan kommunikere verbalt.

Hvem har lyst til at beskæftige sig med denne gruppe af mennesker? Kan de borgere hjælpes og hvordan? Hvordan får omsorgspersonalet viden om kommunikation både generelt og specifikt i forhold til særlige problemstillinger?

Jeg synes det er en speciel fornemmelse at arbejde på et felt, som ikke deles med ret mange andre og så stadig finde nicher og afkroge at udforske, undres over, ærgres over og glædes over. Men hva' jeg har jo også god tid, når nu jeg skal arbejde, til jeg bliver halvfjers.

Jeg håber I alle har haft en god sommer, hvor der måske har været mulighed for at nyde både skønlitteratur og faglitteratur. Der er i hvert fald rigeligt at give sig i kast med indenfor begge områder.

UPS

v/Frank Dalhoff

HVAD MON FREMTIDEN BRINGER.

Der var navnlig en problemstilling som Susan Balandin var inde på, både på vores konference her i Danmark og på den Norske, som jeg havde den glæde at deltage i for første gang. Susan Balandin holdt på begge konferencer foredrag om sprogets forskellighed- generelt set, men navnlig med fokus på personer som er afhængige af aac. Det som fik tankerne i gang hos en halvgammel bruger af aac, var da Susan fortalte om nogle undersøgelser hun havde lavet i henholdsvis Australien og USA.

Undersøgelserne gik på hvorvidt aac brugere over 60 år fik de samme tilbud om nyt kommunikationsudstyr som før. Konklusionen var, at det fik de ikke, nuvel det var i Australien og USA, lande der ikke ligner lille "gode" Danmark,- ja hele norden. Susan havde også undersøgt hvordan plejepersonale og læger var "klædt" på til at kommunikere med mennesker uden verbalt sprog og langt flertallet vidste selvfølgelig ikke noget, kun de få der havde nogle i familien kendte til det og kunne takle det.

Jeg blev lidt bange, for i det hele taget bliver vi i dette land ihvertfald ikke bedre til at gøre noget ved problemet, jo os uden verbalt sprog kan få et hjælpemiddel stukket ud, hvilket er helt fint, men hvis omgivelserne ikke kan hjælpe en med at bruge det er vi lige vidt, det gælder såvel bosteder som plejehjem for unge eller gamle - tiden er simpelthen ikke til det. Desværre så vi et eksempel på vores konference i år, i Jannis grufulde historie. Janni's redning er Østerskoven, men hvad efter. Angsten fra Susan's foredrag nager, for jeg ved at forskningen på området just ikke er særlig højt prioriteret, da det er et faktum at de studerende indenfor sundhedsvæsenet og omsorgsområdet skal haste i gennem uddannelsessystemet, så tid til at gøre sig tanker over f.eks hvordan man kommunikerer med mennesker uden verbalt sprog, er der ikke. Jeg ved desværre at kommunerne hjemtager borgere fra specialtilbud, og ja det kan være kommunens tilbud er fint nu og her, men hvad længere frem i tiden, hvis viden indenfor området uddør- eller spredes rundt som små totter, - så jo jeg er bange for hvad der sker når de der brænder for AAC/ASK området ikke er mere, eller det bliver et 8 - 4 job. Mit bedste bud er at, vi i de 3 nordiske lande finder sammen og laver et forslag til en uddannelse, så er jeg ligeglad med hvor det bliver, bare den bliver, for som det ser ud nu og fremover kan Janni og alle andre se langt efter kommunikationen, - så ja, jeg er nok bange for hvad fremtiden bringer.

ISAAC Danmark generalforsamling

Mandag den 21. marts 2011

på Vingstedcentret

Referat:

1. Valg af dirigent
Gerda Nielsen vælges
2. Godkendelse af dagsorden
Indkaldelse er rettidig og i orden
Dagsordenen godkendes
3. Valg af referent
Ole Wriedt vælges
4. Valg af stemmetællere
Vibe Jensen, Birgitte Brandt og Anette Aurelius vælges med applaus
5. Bestyrelsens beretning
Se beretningen andetsteds
Gerda efterlyste kommentarer til Beretningen. Sissel gentog at der var plads til flere i flere af arbejdsgrupperne, specielt Hjemmeside-gruppen.
Og derefter blev den vedtaget med applaus.
6. Godkendelse af regnskabet 2010/2011
Lars gennemgik regnskabet 2010. Se andetsteds.

Han kunne henvise til underskrifter af de to revisorer.

Gerda spurgte efter kommentarer – der var ingen og Regnskabet 2010 blev godkendt.

7. Budget 2011/2012

Lars gennemgik Budgettet 2011. Se andetsteds.

Gerda efterlyste kommentarer. Der var ingen og Budgettet 2011 blev godkendt.

8. Indkomne forslag

Der er ikke indkommet forslag – men sidste år blev der ændret en ordlyd i foreningens vedtægter. Sådanne ændringer skal vedtages af to på hinanden følgende generalforsamlinger. De blev vedtaget sidste år – og de blev enstemmigt vedtaget af generalforsamlingen.

9. Valg af bestyrelsesmedlemmer

På valg er:

Frank, kasserer, genopstiller

Janne Mottlau, genopstiller ikke

Trine Lauridsen, genopstiller

Susanne Limskov, genopstiller

Der er udover de nuværende medlemmer af bestyrelsen og suppleanter 3, som ønsker at stille op til bestyrelsen.

Alle fik ordet for at præsentere sig selv i forhold til bestyrelsesopstillingen.

Udover bestyrelsesmedlemmerne præsenterede følgende sig: Margit Grønkjær, Lea Bodzioch og Dorte Sylvest Aggerlin

Følgende blev valgt:

Frank Dalhoff

Trine Lauridsen

Susanne Limskov

Lea Bodzioch

10. Valg af suppleanter

På valg er:

Vivi Løkkegaard, genopstiller

Flemming, genopstiller ikke

Dorte Sylvest Aggerlin opstiller

Margit Grønkjær opstiller

Følgende blev valgt:

Vivi Løkkegaard

Margit Grønkjær

11. Valg af revisorer

Edda Medici, genopstiller

Edda Medici blev genvalgt.

12. Eventuelt

Hanne Rohde ønskede ordet og takkede for støtten det seneste år.

Birgitte Brandt orienterede generalforsamlingen om den skrivelse, der er udarbejdet for at sikre mennesker med kommunikationsproblemer almene rettigheder og kunne berette at der er kommet positive tilbagemeldinger fra LEV, Spastikerforeningen og Danske Handicapforeninger.

Sissel endte med en stor tak til Flemming for sin tid i bestyrelsen og til Janne også en kæmpe tak for sin indsats for ISAAC gennem en lang, lang årrække. Hun bliver i forbindelse med sin udtræden af bestyrelsen udnævnt som æresmedlem af foreningen.

Bestyrelsens beretning 2010/2011

Foreningen

Som formand for foreningen vil jeg fremlægge bestyrelsens beretning for i år.

Foreningen ISAAC-Danmark er nu 22 år gammel og har 138 betalende medlemskaber fordelt med 42 enkeltmedlemskaber, 72 dobbeltmedlemsskaber, 15 tripplemedlemsskaber, 4 pensionister eller studerende og 5 brugere hvoraf 3 er æresmedlemmer – det betyder ca. 240 personer i alt.

Arrangementer og aktiviteter

Der har i ISAAC-regi været afholdt et 1-dags PODD-introkursus og to 2-dags PODD-workshop fordelt over forår og efterår. Det er Emmy Kjellmann og Edda Medici, som har arrangeret og undervist på kurserne. Tak til Edda og Emmy for nogle gode og spændende dage for deltagerne og for alt det arbejde I har lagt i at få gennemført dagene.

Caroline Musselwhite var på besøg i Danmark i efteråret. Der blev arrangeret en opfølgende workshopdag i København, som blev til i et samarbejde med HMI og Vikom. Tak til Ole og Mette.

Vi har valgt ikke at prioritere kursusdage, da markedet for den slags har ændret sig især efter kommunalreformen. Men vi vil fortsat gerne være med til at arrangere kurser, hvis formål er at introducere ny viden i Danmark og så længe det ikke udbydes af andre. Forslag og ideer kan gives til bestyrelsen her eller via mail og så vil det blive taget op på næste møde.

Vi har afholdt den nationale konference 2010 sidste marts og der var dejligt mange deltagere, selvom vi hver gang er nervøse for udfaldet. Det er nu andet år vi sidder på Vingstedcenteret, som bedre kan rumme os alle sammen. Vi var meget tilfredse med den service, vi fik sidste år, og det var også de tilbagemeldinger vi fik fra jer. Hvis I har forslag til ændringer, så er I fortsat meget velkomne til at kontakte os.

Tak til konferencegruppe, Trine, Ole, Vivi og til Anna vores eksterne arbejdskraft. Efter en samlet planlægning i bestyrelsen, har I stået for planlægning og koordinering af de mange opgaver, der er i forbindelse med gennemførsel af en konference med så mange deltagere og har løbende holdt bestyrelsen orienteret.

Konferencegruppen og bestyrelsen vil altid meget gerne have forslag til foredragsholdere eller emner til den kommende konference.

Vi havde valgt ikke at have stand ved HIT messen 2010. En beslutning som både blev truffet på grundlag af udgiften, men også fordi der ikke var nogen til at bemande standen. En del fra bestyrelsen har jo eget firma med stand, arbejder på stand, arbejder med messen eller er deltager i forbindelse med deres civile job. Vi sørgede for at konferenceprogrammet var tilgængeligt, og takker alle jer, som var med til at dele eksemplarer ud.

Bestyrelsen

Møder

Vi lavede et forsøg i 2010, hvor vi havde to to-dages møder halvt ind over en weekend og et endagsmøde. Desuden holder vi et aften-Skype-møde i alle de måneder, hvor vi ikke mødes fysisk. Konferencegruppen har desuden haft adskillige arbejds møder i løbet af sæsonen.

Det er meget få fysiske bestyrelsesmøder, men det betyder en hel del for udgifterne, da vi har kunnet mødes i private sommerhuse og haft fælles transport. Fordelen er, at vi har ro til at fordybe os i emnerne, men ulempen er nok for stor, da man faktisk ikke kan være væk fra et møde og vi ikke når at holde fast i de arbejdsopgaver, vi gerne vil gennemføre. Så det kommende år bliver nok lidt anderledes.

Ansvars- og opgave fordeling

Vi har fordelt ansvaret for arbejdsopgaverne imellem os og arbejder ofte flere sammen. Det betyder at det er nemmere at få noget gjort færdigt og vi bruger Skype møderne til orientering og aftaler.

Bestyrelsen har bemandsmæssigt igen i år kunnet mærke, at det ikke altid er lige nemt at bevare gejsten i arbejdet og det kan være svært at afse tid til bestyrelsesarbejde, når man har udfordringer i sin private dagligdag.

Det ændrer på opgaverne for resten af bestyrelsen, og jeg vil gerne her takke jer rigtig mange gange for at overtage og støtte omkring opgaverne, når det ind imellem brænder på.

Økonomi

Der henvises til det reviderede regnskab, som fremlægges lidt senere.

Tak til Frank, kassereren og Lars, forretningsføreren for deres arbejde i forbindelse med fakturering, regnskab og den pædagogiske indsats, når tallene skal formidles til os andre.

Hjemmesiden

Vi prioriterede at få en ny hjemmeside og det lykkedes med Pers hjælp – super. Jeg var enormt glad, da jeg kunne få sendt den i luften. Den er selvfølgelig ikke færdig, for det bliver en hjemmeside vist aldrig. Derfor er det mit mål, at der skal være en arbejdsgruppe omkring hjemmesiden, som fodrer Per med materialer. Det kan være links, artikler, materialer, invitation til kurser eller arrangementer, videoklip, instruktioner eller alt mulig andet, som kan være relevant for vores medlemmer. Alle er velkomne til at melde sig, komme med idéer eller bare give os et hint med på vejen. Så når I ser noget nyt, som I lige sender til jeres gode kollega, så smid lige en mail til hjemmesiden også.

Nyhedsbrevet

Der er kommet 3 nyhedsbreve gennem året og vi takker alle jer, som har leveret materiale, det er rart I vil dele med andre. Redaktør Susanne Limskov er fortsat meget interesseret i at få artikler og indlæg. Tak til Susanne for arbejdet med ISAAC-NYT.

Foreningskontoret

Foreningen har ikke som sådan et kontor. Der står en del materiale rundt omkring, som jeg er gået i gang med at scanne ind, så ingen behøver at opbevare kasser.

Hvis I gerne vil i kontakt med os, så er det nemmest at sende os en mail, da al arbejde omkring Isaac er en fritidsinteresse. Det er rart for os, at kunne svare, når vi har tid. Derfor kan der også være en vis latenstid.

Nordisk samarbejde

Medlemmer af konferencegruppen har deltaget på Kommunikationskarnevalen i Gøteborg 2010, for at hente inspiration til den danske konference.

I sommer var der international konference i Barcelona, hvor jeg desværre var forhindret i at deltage.

Anna Voss deltog i Board of Directors mødet på vegne af Danmark og Ole Wriedt var kontaktperson for den danske afdeling under konferencen.

I starten af april afholder Isaac Norge deres jubilæumskonference, hvor der deltager repræsentanter fra bestyrelsen og konferencegruppen for at samle inspiration til næste års konference.

Tak for året der er gået, vi glæder os til fortsatte udfordringer og samarbejde.

Sissel Madsen

Formand, ISAAC-Danmark

Vingstedcentret d. 21. marts 2011

Tak for arbejdet i bestyrelsen

Kære Flemming.

Tak for din deltagelse i Isaac bestyrelsesarbejdet i 2010. Det var fint med friske spørgsmål udefra, så vi fik kigget lidt på vores praksis og på hvordan vi taler fagligt indforstået. Det kan jo være et af problemerne i et ”lukket” fællesskab.

Venlige hilsner fra den samlede bestyrelse – Sissel

Kære Janne

Hvordan er det lige jeg skal sammenfatte så mange års arbejde – Tak.

Du har ydet en meget stor arbejdsindsats for foreningen, som kasserer, bestyrelsesmedlem, kursusansvarlig, international repræsentant, formand og praktisk koordinator i forbindelse med den internationale konference i Danmark. Du har udarbejdet strategier, givet idéer og fulgt op på massevis af arbejdsopgaver gennem årene. Du har både som person og som ergoterapeut sat dit solide fodaftryk på meget af foreningens arbejde, både det der er udført og det vi andre arbejder videre på.

Du og hele din familie er kendt indenfor området. Dem, der har været med i flere år, husker Line være med som spæd, senere fulgt af din mor som barnepige, din far og Rasmus, når der skulle bruges ekstra arbejdskraft for firmaet.

Vi takker dig for din store indsats og positive livssyn og vil komme til at savne dig i vores arbejde.

Vi håber, du vil modtage foreningens udnævnelse til æresmedlem, da vi virkelig mener, du har fortjent denne titel.

På vegne af den samlede bestyrelse - Sissel

Velkommen i bestyrelsen

Præsentation af Margit Grønkjær, Birkerød.

På generalforsamlingen var jeg så heldig at blive valgt ind i ISAAC's bestyrelse. Jeg har fulgt ISAAC's arbejde gennem deltagelse i konferencer de sidste 10 år, og var i år oveni købet med på den internationale konference i Barcelona. Jeg har meget lyst til at komme rigtigt i gang med arbejdet og har meldt mig til konferencegruppen.

Jeg arbejder som lærer på Kirkebækskolen i Vallensbæk, en skole med 50 børn uden verbalt sprog, det betyder et stort behov for alternative kommunikationsmuligheder. Skolen er opkaldt efter Birgit Kirkebæk og hed tidligere Skolen på Taxvej, og vi har en lang tradition for at lægge vægt på alternativ kommunikation. Som IT vejleder er jeg ofte involveret i talecomputerløsninger til eleverne, både når det gælder indhold og alternativ betjening, hvor jeg samarbejder med ergoterapeuter o.a.

Uddannelsesmæssigt er jeg lærer og har en diplomuddannelse i pædagogisk IT vejledning fra DPU, og en ASK1 uddannelse (håber på at ASK2 bliver oprettet i år). I forbindelse med 3 større projekter, jeg har været involveret i, har jeg holdt oplæg på HIT messer og ISAAC. (Et ITMF projekt, der udviklede et undervisningsprogram til elever med multihandicap, et projekt om IT integration for elever med multihandicap, samt en spørgeskemaundersøgelse om forældretilfredshed med alternative kommunikationsløsninger).

Privat er jeg gift og har 3 voksne børn, der studerer.

Præsentation af Lea Bodzioch, Kalundborg.

Jeg er født i 1968 og har afsluttet læreruddannelsen ved Blågaard Statsseminarium med liniefagene idræt og tysk i 1992 og Speciallæreruddannelsen ved Danmarks Lærershøjskole i 2002 med specialerne "Sprog/tale" og "Erhvervede hjerneskader".

Siden 1. august 1996 har jeg været ansat først som lærer og sidenhen som talelærer i Børneskolen på Specialcenter Sigrid Undset i Kalundborg, som er en Specialskole for elever med generelle indlæringsvanskeligheder.

Jeg har altid haft en stor interesse for sprog og lingvistik, hvorfor jeg i egenskab af talelærer har valgt at specialisere mig inden for AAC-området, hvor udvikling, implementering og undervisning i sprog og kommunikation udgør de vigtige grundelementer. Min interesse for at undervise samt mit ønske om at bidrage til at beskrive/undersøge sprogundervisningspraksis indenfor AAC-området i Danmark gør, at jeg tænker ISAAC-Danmark som et oplagt sted for mig at blive præsenteret for de generelle problemstillinger og udviklingstiltag indenfor området både her i Danmark og internationalt. Omvendt

er det mit håb, at jeg med afsæt i egne kvalifikationer kan bidrage til det vigtige arbejde indenfor AAC-området forhåbentlig til glæde for alle AAC-brugere og deres familier i Danmark.

Med håbet om at være med til at skabe et ISAAC-Danmark til alle AAC-brugeres, pårørendes og dermed samfundets gavn:

Bestyrelsesarbejdet

v/Ole Wriedt

Seneste store begivenhed i foreningen må siges at være den afholdte konference i marts måned. Umiddelbart efter konferencen satte den nye bestyrelse sig sammen og evaluerede kort de forgangne dage samt bød de to nye bestyrelsesmedlemmer velkommen til arbejdet. Det var for tidligt at se på indhold af næste års konference og det var også for tidligt at fordele bestyrelsesposterne og heller ikke tidspunktet for at se på hvilke fokusområder bestyrelses vil arbejde med det kommende år. Derimod blev kalenderne afstemte og der var enighed om bestyrelsesmødesteder og –form, så det tegner godt for det forestående arbejde.

Siden konferencen har bestyrelsen blot afholdt et enkelt Skype-bestyrelsesmøde.

Der har været deltagelse for bestyrelsesmedlemmer i ISAAC-Norges konference og helt sikkert var der inspiration at hente til den danske konference næste år. Ligeledes deltager et enkelt bestyrelsesmedlem i Kommunikationskarnevallet i Göteborg, og efter granskning af programmet derfra kommer der sikkert også noget godt ud af det til inspiration og glæde for danske konferencedeltagere på ISAAC konferencen på Vingstedcentret 2012.

Sidste dag i maj afholdes regulært bestyrelsesmøde og så er der et 1½dags møde aftalt i august. Mere herom senere.

Walk and Talk

v/Sissel Madsen

Konceptet var en del af konferencen 2011. En dejlig lang gåtur i området omkring Vingstedcentret, hvor vi kunne nå at fare vild. Det var lidt svært at skrive, mens man gik.

Til bestyrelsesmødet her i august gennemgår vi materialet, som blev samlet ind i denne forbindelse, det er bestemt en spændende opgave, så tak for de mange input.

Hvis jeg lige skal trække lidt af det frem, så spurgte vi bl.a. om, hvor der kunne tænkes af være nye medlemmer, her har vi fået en længere liste med ideer. Men hvordan får vi så kontakt til dem. Her er ideerne fx annoncer og kontakt til uddannelsesstederne.

Det er min hensigt at formidle mere om dette emne, når vi har diskuteret, hvilke arbejdsopgaver vi kunne tænke os at prioritere.

Kursus

Kommunikation og udvikling med IKT som hjælpemiddel

Uddannelse af specialpædagogisk personale som særlige videnshavere og formidlere

- fra kvalifikationer til kompetencer.

Hjælpemiddelinstitutet og Kommunikationscentret i Hillerød afholder for 12. og 13. gang dette uddannelsesforløb. En uddannelse af 11 måneders varighed, fordelt over i alt 11 kursusdage.

Se hele beskrivelsen på Hjælpemiddelinstitutets hjemmeside www.hmi.dk eller Kommunikationscentret i Hillerøds hjemmeside www.kc-hil.dk

Sted:

Der er planlagt opstart af 2 nye forløb, i henholdsvis Jylland og på Sjælland.

Kursusstedet i Jylland er Sølund i Skanderborg, med opstart november 2011, og på Sjælland, Nordisk lejrskole i Hillerød, ligeledes med opstart november 2011.

Målgruppe:

Pædagogisk personale så som pædagoger, lærere, talepædagoger og ergoterapeuter beskæftiget ved dag- og døgninstitutioner som:

Botilbud, specialbørnehaver, specialskoler, SFO ved specialskoler, Børne- og ungdomspsykiatrisk hospital, specialpædagogiske ungdoms- og fritidsklubber/tilbud mm.

Formålet med uddannelsen er:

- at udvikle den specialpædagogiske IT-kompetence, for derigennem at give personer med store funktionsnedsættelser øgede muligheder for aktivitet og deltagelse
- at give deltageren tilstrækkelig viden om kompenserende teknologi til at opbygge miljøer, hvor kommunikation, leg og udvikling med IKT som hjælpemiddel bliver en naturlig del af hverdagen
- at deltageren skal lære om alternative muligheder for kommunikation med udgangspunkt i IKT

Deltagernes udbytte:

- Deltagerne får opdateret deres teoretiske viden om kommunikation
- Deltagerne får indgående viden om og holdninger til de muligheder IKT kan give den enkelte i forhold til aktiv deltagelse, kommunikation og leg
- Deltagerne får gode færdigheder i anvendelse af IKT som hjælpemiddel til leg, beskæftigelse og kommunikation
- Deltagerne bliver i stand til at vurdere, beslutte og iværksætte nye kommunikative tiltag i forhold til den enkelte
- Deltagerne sættes i stand til at undervise, rådgive og vejlede kollegaer i IKT-ens anvendelsesmuligheder i forhold til kommunikation, beskæftigelse og leg for personer med store funktionsnedsættelser

Rapporter

Tidligere deltageres udbytte af uddannelsen kan ses beskrevet i to rapporter fra de første forløb. Rapporterne kan downloades på www.hmi.dk eller www.kc-hil.dk

Yderligere information

Fås ved henvendelse til konsulent Ole Wriedt, Hjælpemiddelinstitutet, tlf. 41918174, e-mail: owr@hmi.dk, eller projektleder Michael Hjort-Pedersen, Kommunikationscentret Hillerød, tlf. 48242200, e-mail: mihj@hillerod.dk

Pris
Pris for deltagelse i uddannelsen er kr. 24.000.- der som udgangspunkt faktureres med 50% i 2011 og de sidste 50% i 2012.

Overnatning

Sølund: På internatdagene sker overnatningen som udgangspunkt i enkeltværelser på Sølund kursushotel og evt. på Skanderborghus.

Hillerød: Her sker overnatning også som udgangspunkt i enkeltværelser på Nordisk Lejrskole.

Kursusdatoer og tilmelding

De specifikke datoer for de enkelte uddannelsesgange er:

Skanderborg - Sølund kursuscenter:

2011: 7.-8. november

2012: 4.-5. januar - 12.-13. marts - 6.-7. juni - 27.-28. august - 30. oktober

Hillerød - Nordisk Lejrskole:

2011: 14.-15. november

2012: 18.-19. januar - 27.-28. marts - 11.-12. juni - 29.-30. august - 25. oktober

Ved 2 sammenhængende kursusdage er ophold inkl. overnatning.

Tilmeldingsfrist for begge hold er 1. oktober 2011.

<http://www.hmi.dk/page388.aspx?recordid388=34>

Kommunikationskarnevalen 2011 i Göteborg

v/Trine Lund Lauridsen

Årets tema på kommunikationskarnevalen var ”ASK i et livsperspektiv” inspireret af, at konferencen i år har 10 års jubilæum.

På rørende vis blev konferencen åbnet med et børnekor fra Kompassenskolan som sang og understøttede med tegn. Flot åbning der markerede at temaet var et ”Livsperspektivet”.

Fire ”dinosaurer” inden for alternativ og supplerende kommunikation i Sverige gav derefter et historisk oprids over udviklingen inden for ASK. Her følger lidt information, såfremt man ikke kan sin ASK-historie☺:

- Tegnsprog for døve er kendt helt tilbage i Romertiden.
- I 1760 startede den første døveskole startet af en præst. I årtierne efter blev tegnsprog forbudt ved lov!
- De første ordtavler / bogstavgavler sås i USA i 20'erne og var lavet af træ.
- I 1971 ser Bliss dagens lys.
- I 70'erne kom de første talemaskiner man kunne tage med sig.
- I 1980 begyndte Irene Johansson hendes arbejde med Karlstad Modellen og det fik stor betydning for brugen af Tegn Til Tale.
- 1983: ISAAC foreningen dannes og året efter holdes den første internationale ISAAC konference
- 1988 Den svenske ISAAC startede – den danske ISAAC startede op året efter.

Da man startede op med alternativ og supplerende kommutation var man meget tro mod systemet og kunne ikke finde på at blande to systemer. Det tænker vi heldigvis helt anderledes om i dag og det anses nu for en fordel at bruge de ting man kan fra forskellige systemer. Fremtidens udfordring – ifølge dem, bliver at få uddannet folk til at bruge de muligheder der er. Det gælder både forældre, lærer, pædagoger, personale ved botilbud, sundhedspersonale m.m.

Susan Balandin var inviteret til at holde 3 foredrag på Kommunikationskarnevallet, blandt andet et om Virtuelle Verdner - som f.eks. Second Life. Et spændende foredrag som efterfølgende gav anledning til diskussion. Hun fortalte om hvordan personer med funktionsnedsættelser kan bruge de virtuelle verdner til at være en anden end den man er. Man ”bygger” en Avatar i form af et menneske eller et dyr og så kan du ellers leve livet på helt din egen måde.

Hendes undersøgelser viser følgende fordele ved brug af Second Life:

- Du er anonym – du kan sige og gøre hvad du vil...
- Man kommunikerer med tale eller skrift, så man har flere muligheder hvis man har funktionsnedsættelser.
- Man kan bruge det hjemme – mange handicappede har svært ved at komme ud.
- Man kan lave alt mulig derinde, der er masser af aktiviteter – og ingen begrænsninger for personen med funktionsnedsættelser.
- Man kan øve sig i det sociale liv / man lærer at begå sig.

Hun ser følgende ulemper:

- Man skal øve sig og det kræver computerfærdigheder, hvilket mange ikke har.
- Teknikken kan drille, så det f.eks. går meget langsomt i programmet.
- Man kan som alle andre steder på nettet blive udnyttet.
- Der er dårlig grafik m.m.

Hun anbefaler det varmt, da det efter hendes mening har en masse at byde på og så er det SJOVT.

Første dagen blev afsluttet med teater, hvor forskellige dilemmaer i vores fag blev dramatiseret. Et frisk indslag sidst på dagen, hvor vi havde fået mange indtryk.

Det meste af anden dagen var afsat til tre sæt parallelle seminarer, hvor man hver gang kunne vælge mellem 6 forskellige seminarer – ikke et let valg, da der var mange interessante emner.

Jeg hørte blandt andet om et meget spændende projekt omkring ASK og tosprogede. Hvad er det vi gør når vi står med tosprogede ASK- brugere? Skal de have hjælpemidler på danske eller på modersmålet eller på begge dele? Luz Solano og Eva-Kristina Salameh var ikke i tvivl – de skal have på begge sprog. At tage et sprog væk er både uetisk og det fratager barnet en masse sproglig stimulans, hvis man kræver at barnet kun må kommunikere på et sprog. En af de helt store udfordringer ifølge dem var oplæringen i f.eks. tegn. Det er meget svært for f.eks. forældre at lærer tegn på et fremmedsprog og så oversætte det til sit eget sprog.

Et andet interessant foredrag blev holdt af Britt Claesson og Maria Kraftt Helgesson - sidst nævnte kan flere måske huske fra denne års ISAAC konference, hvor hun var en af sangerinderne i Las Dorados. Emnet var her: ”Tegnindlæring med støtte af musik”.

To dage i Göteborg er slut og jeg sidder nu på færgen hjem mod Danmark. Det har været interessant at opleve hvor megen forskning der bliver lavet indenfor alternativ og supplerende kommunikation i Sverige.

Jeg håber at mange af Jer vil få mulighed for at høre et af foredragene på den næste danske konference....

Trine Lund Lauridsen
Resen Daycare
ISAAC Danmark

Den danske delegation i Norge.

v/Sissel Madsen

Sundvollen hotel har gennem årene lagt lokaler til Isaac Norges konference. Formen minder en del om den danske konference, bortset fra tre dages konference, den er hvert andet år, der er total overdådig buffet og bjerge udenfor vinduet.

Men ligesom i Danmark er oplæggene på både dansk, norsk, svensk og engelsk. Det er fuld af aktive deltagere og engagerede forhandlere og man møder både gamle og nye venner.

Jeg var så heldig at være sendt afsted på vegne af den danske bestyrelse sammen med Frank. Desuden deltog Vivi for at snuse og samle ideer til den kommende danske konference. Vi mødte fire danskere mere og en udvandret nordmand, så vi var vist bedre repræsenteret end svenskerne.

Åbningen af konferencen var tre mødre, som fortalte om deres børn, og børnenes udvikling med AAC. Det var virkelig engagerede forældre. Jeg skal lægge et link på hjemmesiden, så I kan se en stump film. Et af temaerne var ældre og AAC. Der er en stor gruppe ældre borgere som får problemer med at kommunikere i anden halvdel af livet, som så kan lægges til den eksisterende gruppe som har haft svært ved at kommunikere hele livet. Det er en gruppe, som der ikke bliver taget hånd om på nuværende tidspunkt og bestemt et sted, hvor der er behov for en indsats og udvikling. Temaet blev båret frem af Boel Heister-Tryg og Susan Balandin.

Trein fra Rosenvængetsskole er ved at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet, men gav en glansfuld præsentation af sit arbejde. Det handlede om anvendelsen auditiv partnerstøttet kommunikation. Måske er det mig, som er lidt bagud, men hun fik virkelig trukket nogle linjer frem. Bag det hele kunne anes hendes metodiske og strukturerede tilgang til arbejdet, så alle facetter blev inddraget i afdækning og undervisning.

Der var selvfølgelig mange spændende ting og ideer, som jeg skal arbejde videre med, fx sad har jeg lige ledt på nettet efter et specielt lille tastatur og skal have spurgt optikeren om nogle bestemte øjenreflekser. Der var rigeligt af informationer.

Som afslutning på konferencen var Thor. Han har været gæst på den danske konference sidste år, hvor han holdt et rørende foredrag. Denne gang var hans oplæg igen tankevækkende, men på en anden måde. Han tog fat i begrebet kommunikation og fik det vendt og drejet i luften. Gik til angreb på vores tankegang og formåede virkelig at få brugerperspektivet frem. Det var klart et oplæg, som jeg ønsker at mine kolleger læser, så vi kan få en diskussion igang om vores daglige arbejde, praksis og værdier. Jeg kan kun anbefale, at andelen af danskere på den norske konference vokser.

isaac konferencen

19. - 20. marts 2012
Vingstedcentret
Vingsted Skovvej 2
7182 Bredsten

2012